

papers de governança

POLICY BRIEF 02

NOVEMBRE 2020

Àrea de Governança i Polítiques Públiques IERMB

L'agilitat de la resposta local enfront d'una pandèmia global: resiliència dels municipis metropolitans en la crisi de la COVID-19

El 2020 ha estat l'any de la COVID-19 i de la crisi, global i multidimensional, que se n'ha derivat. Aquesta crisi ha tingut una especial dimensió urbana i els governs locals han estat en la primera línia per tal de mitigar-ne els efectes (de salut, socials, econòmics, culturals i educatius) i continuar garantint els serveis públics essencials, sovint de forma no presencial.

En aquest context de crisi multidimensional (sanitària, econòmica, social i educativa), amb una gran incertesa sobre l'evolució de la pandèmia i desconeixement de la pròpia malaltia, i en un marc de competències limitades i centralització administrativa, els ajuntaments han estat en la primera línia d'acció.

Quina ha estat la resposta dels 36 ajuntaments de l'àrea metropolitana de Barcelona? Quins han sigut els principals àmbits d'intervenció per fer front als impactes de la pandèmia?

Quins n'han sigut els col·lectius destinataris? Quina ha estat l'evolució de les mesures en diferents fases de la pandèmia? Quin ha estat el grau de coordinació amb l'AMB?

Aquest informe representa una de les primeres recollides sistemàtiques de les respostes municipals a la crisi de la COVID-19 i demostra el grau de proactivitat dels ajuntaments metropolitans per adaptar-se a la nova situació i cuidar als seus ciutadans i ciutadanes.

COM S'HA FET L'ESTUDI? L'estudi es basa en la recollida i anàlisi de dades obtingudes a partir dels webs de l'AMB i dels 36 ajuntaments metropolitans, els mitjans d'informació locals i el Butlletí Oficial de

la Província de Barcelona. Com a resultat s'han identificat i classificat 1.414 accions durant el període d'estat d'alarma de la primera onada de la COVID-19 (13 de març – 21 de juny 2020).

CARACTERÍSTIQUES DE LES ACCIONS MUNICIPALS DURANT L'ESTAT D'ALARMA (MARÇ-JUNY 2020)

Centrades en quatre àmbits d'intervenció, representen el 66,2% del total d'accions: inclusió social (22,9%); economia, comerç i turisme (17,2%); educació, cultura i esport (15,5%); i hisenda i tributs (10,6%).

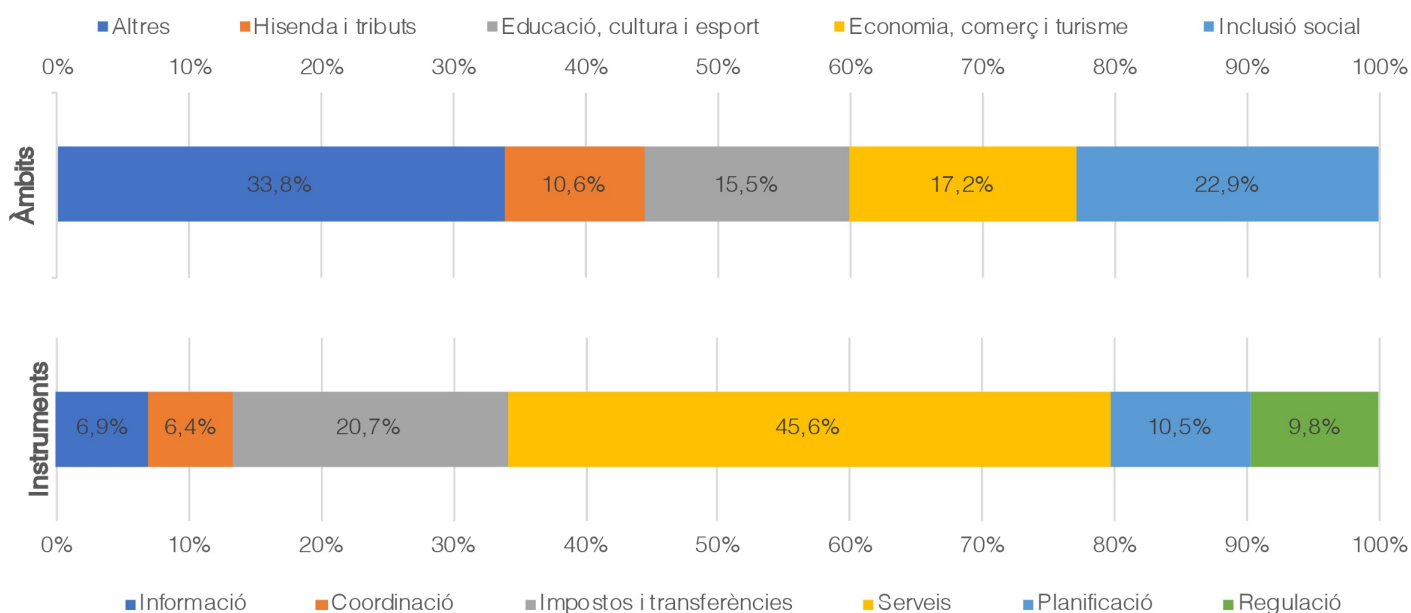
Implementades a través de diversos instruments, sobretot, provisió de serveis (45,6%), però també impostos i transferències (20,7%), planificació (10,5%), regulació (9,8%), informació (6,9) i coordinació (6,4%).

En tots els municipis de l'àrea metropolitana s'han generat accions. Els municipis més grans, amb més capacitats i recursos, però

també majors complexitats, són els que han generat més accions.

De caràcter universal, la major part destinades al conjunt de la població i només algunes a col·lectius específics: infància i adolescència (6%) i persones majors de 65 anys (4%).

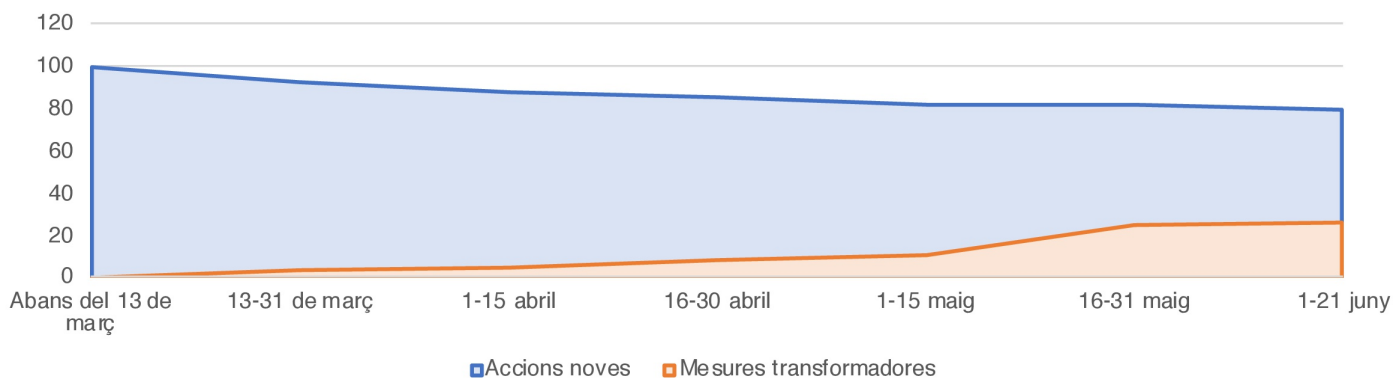
Adaptades a les fases de la pandèmia: mesures flexibles, municipis àgils. En les primeres quinzenes les accions anaven encaminades a l'adaptació al confinament (tancament d'espais públics, serveis a distància, moratòries a tributs i taxes...). Posteriorment, les accions han tractat de facilitar el desconfinament i propiciar la recuperació (acompanyament en tràmits, ampliació terrasses, activitats de lleure...).

EVOLUCIÓ DE LES ACCIONS MUNICIPALS

La majoria d'accions són **noves** (84,5%), com a resposta a la situació sobrevinguda, més que no pas continuïtat d'accions que ja estaven en curs abans a la pandèmia. Alhora te-

nen **caràcter mitigador** (86%) més que no pas transformador (13%). Malgrat això, a mesura que avança la pandèmia cada cop s'implementen més mesures transformadores alhora que es produeix un procés de renovació i continuïtat de les accions ja implementades.

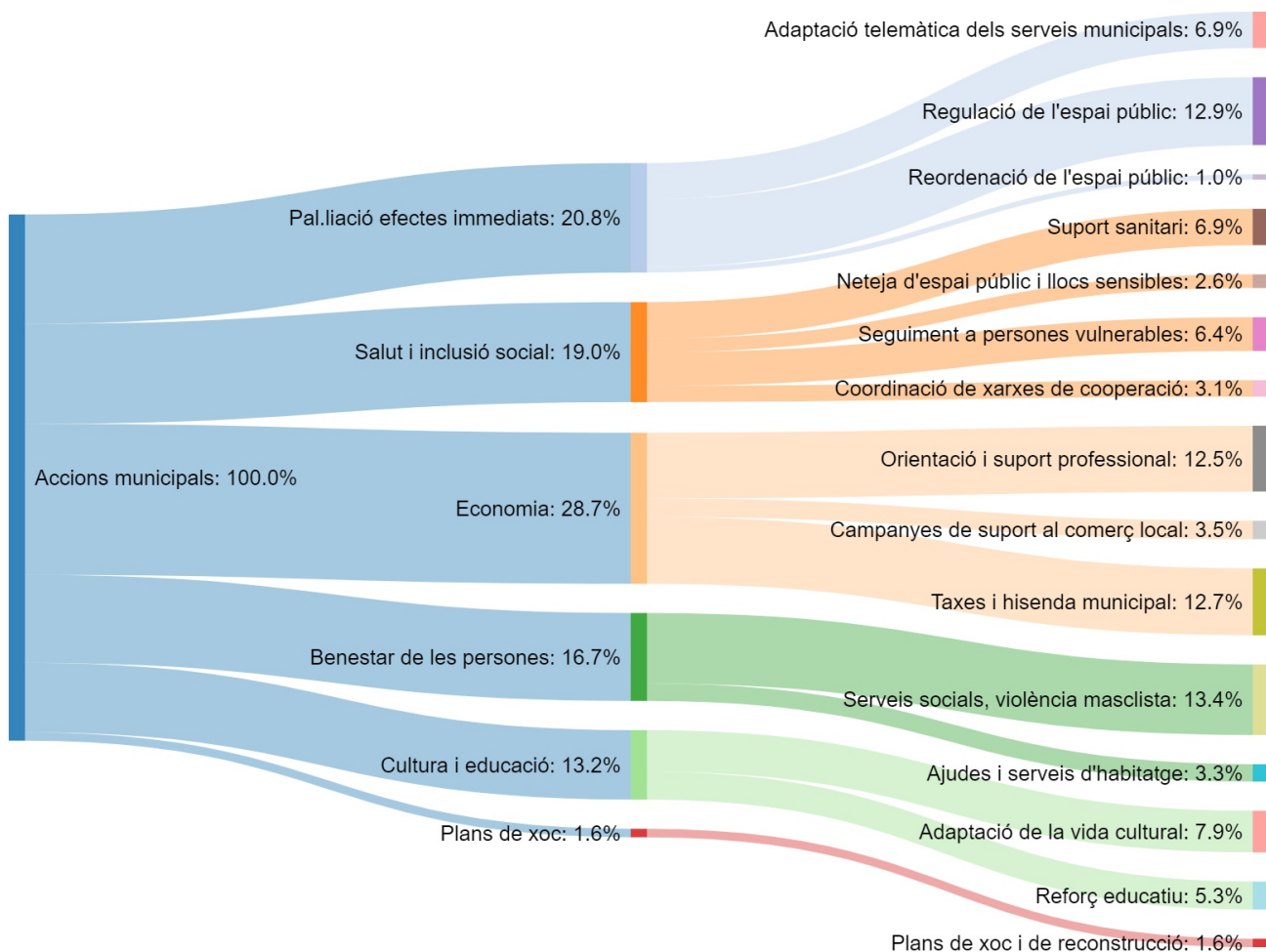
GOVERNANÇA I TIPOLOGIA D'ACCIONS

Les accions han estat bàsicament restringides a nivell local, però també ha aparegut una incipient però significativa **governança multinivell**: el 4,2% de les accions han estat de cooperació amb altres administracions, com l'AMB, la Generalitat o l'Estat. S'han identificat 13 accions concurrents amb competències metropolitanas, que representen el 0,9% del total d'accions.

Arran de l'anàlisi d'accions, de forma inductiva s'han agrupat les mesures en 6 sectors i s'han identificat 15 mesures tipus (veure gràfic) que

podem qualificar com els principals tipus de polítiques locals desplegades durant l'estat d'alarma.

Els **plans de xoc**, malgrat no han estat mesures habituals (1.6%), mereixen un èmfasi especial: hi ha un total de 22 plans de xoc; tenen caràcter multisectorial, amb un enfocament a la planificació a llarg termini i al desconfinament. Busquen objectius transformadors, promouen la participació de diferents actors, emfatitzen noves infraestructures digitals i canals de comunicació massius, i impliquen un àmbit territorial superior al municipi, sovint metropolità.

reptes i recomanacions

- ▶ L'**agilitat, proactivitat i flexibilitat dels governs locals** ha sigut clau per donar continuïtat a les accions i implementar-ne de noves, particularment en un context de competències i recursos limitats.
- ▶ Tot i el treball fonamental que han realitzat els ajuntament en l'àmbit de l'atenció a les persones, és necessari **millorar la coordinació, la cobertura i la dotació de recursos** per afrontar la crisi.
- ▶ Cal un reconeixement i major suport de les administracions supralocals en àmbits com l'**orientació i suport a la promoció econòmica local**, en els quals els governs locals no tenen competències reconegudes, malgrat fa temps que les assumeixen.
- ▶ La situació generada per la pandèmia hauria de permetre aprofundir i consolidar una nova cultura del treball públic, **impulsar definitivament l'administració digital** i transformar els serveis públics municipals, guanyant eficàcia i eficiència.
- ▶ La crisi esdevé una finestra d'oportunitat per **impulsar transformacions de fons i fer permanents algunes noves accions**: nova cultura de consum, creació de plataformes de comerç local, provisió online de serveis municipals, e-learning, pacificació urbana...
- ▶ L'AMB ha posat en marxa accions en els seus àmbits de competència (espai públic, transport, residus, taxes i hisenda), ha facilitat mecanismes d'informació i intercanvi per als municipis i mesures de suport a l'activitat econòmica; i per part dels ajuntaments s'han desenvolupat algunes accions concurrents amb les competències metropolitananes. Amb tot, la **coordinació i el suport a nivell metropolità té marge de millora**.

dades del projecte

PROJECTE

Resiliència municipal davant la crisi de la COVID-19 a la metròpoli de Barcelona

Projecte encarregat i finançat per l'AMB.

AUTOR/S

Marc Martí-Costa (coord.); Cecilia Conde;
Andreu Termes

CONTACTE

marc.marti@uab.cat
cecilia.conde@uab.cat
andreu.termes@uab.cat

IMATGE DE PORTADA

AMB

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

Plaça del Coneixement, edifici MRA
08193 Cerdanyola del Vallès

Tel.: 93.586.88.80

E-mail: iermb@uab.cat

